

Meerjarenbeleidsplan 2012-2017

INSPIREREN EN VERBINDEN

Humanistisch Verbond

inspireren en verbinden

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	2
1 Waar staan we nu?	5
2 Visie, missie, doelstellingen en positionering	7
2.1 Context	7
2.2 Visie 9	
2.3 Missie	12
2.4 Doel 12	
2.5 Gewenste positionering	13
3 Wat gaat het HV doen?	15
3.1 Ontwikkeling en actualisering levensbeschouwing	15
3.2 Maatschappelijke humanisme	15
3.3 Persoonlijk humanisme	17
3.4 Thema's	18
3.5 Versterking samenhang	23
4 Hoe gaat het HV dit doen?	25
4.1 Marketing en communicatie	25
4.2 Werkwijze	27
4.3 Het HV als moderne vereniging	28
4.4 Een constructieve rol van het HV in netwerken	30
4.5 Het landelijk bureau	31
4.6 Fondsenwerving	32
5 Waar werken we naartoe?	35
5.1 Planning	35
5.2 Waar staan we in 2016	36
Bijlage 1 Afkortingenlijst	38
Bijlage 2 Projectgroep en deelnemers focusgroepen	39
Bijlage 3 Overzicht literatuur	41

VOORWOORD

Voor u ligt *Inspireren en Verbinden*, het nieuwe Meerjarenbeleidsplan (MJB) van het Humanistisch Verbond (HV). Dit plan vormt het kader voor de activiteiten van het Landelijk bureau (LB), de afdelingen, JongHV, de humanistisch geestelijk begeleiders (hgb'ers) en het Steunfonds Humanisme voor de jaren 2012 tot 2017.

De afgelopen vijf jaar is de positie van het HV goed versterkt. Het LB is succesvol geweest in het ontwikkelen van het humanistische perspectief op een aantal maatschappelijke vraagstukken en het beïnvloeden van de maatschappelijke discussie. Er is geïnvesteerd in kennisontwikkeling op het terrein van religie en levensbeschouwing, humaan vreemdelingenbeleid, menswaardig levenseinde en privacybescherming. Het maatschappelijk geluid is vormgegeven door publicaties, debatten, mediaoptreden, via de website, de tijdschriften *Human* en *Humus* en twee campagnes. Bekende Nederlanders hebben zich gelieerd aan het HV door mee te werken aan *Humus*, radiospots en diverse lezingen. De rol van de lokale afdelingen is verschoven van bestuurlijke vertegenwoordiging naar ontwikkelaar van een breed scala aan activiteiten voor HV-leden en geïnteresseerden in het humanistische gedachtegoed.

Het succes van het HV in deze periode komt tot uitdrukking in een groeiend ledenaantal (25,5%), een groeiend aantal bezoekers van activiteiten, een stijging van nalatenschappen uit testamenten (44%) en een stabiele inkomstenstroom uit donaties. Het ledenbestand is bovendien aan het verjongen, waarbij overigens 85% van onze leden 50 jaar of ouder is. In de komende beleidsperiode willen we voortbouwen op deze positieve resultaten en daarbij onze 'parels', zoals onze leden en donateurs, professionele dienstverleners en samenwerkingspartners, koesteren en soms beter benutten.

Het MJB start in een tijdsgewricht dat wordt gekenmerkt door grote onzekerheden. Er is een aantal ernstige crises in onze samenleving die we serieus moeten nemen zonder bij de pakken neer te zitten. Juist in deze periode kan het humanisme houvast en richting bieden. Onze inzet blijft mensen te stimuleren en te inspireren om de humanistische levensvisie te ontwikkelen, te delen met anderen en toe te passen in het dagelijkse leven.

We willen onze maatschappelijke taak duidelijker verbinden aan persoonlijke ervaring en beleving. We hebben immers niet alleen belangen te verdedigen, maar zoeken ook een goed en zinvol leven voor onszelf en voor anderen. Hierin komen humaniteit en zingeving samen. Niemand anders dan wijzelf kunnen een betere toekomst vormgeven. Als humanisten zijn we ervan overtuigd dat individuele groei en actieve betrokkenheid bij de samenleving onlosmakelijk verbonden zijn. En die gedachte vormt de basis voor dit nieuwe Meerjarenbeleidsplan.

Onze activiteiten willen we meer in samenspraak met leden, hgb'ers en partners binnen en buiten de Humanistische Alliantie vormgeven. Ook dat past bij een humanistische overtuiging, die uitgaat van het vertrouwen in de kracht en vermogens van mensen. We zoeken daarom de cocreatie: gezamenlijke projecten waaraan iedereen op basis van eigen kwaliteiten kan bijdragen. Samen vormen we meer dan de som der delen.

Zo is ook dit MJB tot stand gekomen. Zo'n 90 actieve leden en hgb'ers namen deel aan een levendige bijeenkomst als start van het denkwerk voor het nieuwe beleidsplan. Daarnaast hebben 538 leden via een panelonderzoek hun mening gegeven over de wijze waarop het maatschappelijk geluid moet worden vormgegeven en welke thema's relevant zijn voor het HV. Een projectteam van het LB heeft met input van medewerkers van het LB een conceptplan opgesteld. Dit conceptplan is voorgelegd aan negen focusgroepen met tal van stakeholders, externe deskundigen en leden. Al deze input heeft geleid tot het MJB zoals dat nu voor u ligt. Het is goedgekeurd door het hoofdbestuur op 3 oktober 2011 en wordt ter vaststelling voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering op 26 november 2011.

Wij danken alle mensen die een bijdrage aan dit MJB hebben geleverd. Hun enthousiasme, betrokkenheid en vindingrijkheid geeft ons een groot vertrouwen in de toekomst van het HV.

Rein Zunderdorp, voorzitter Humanistisch Verbond
Ineke de Vries, directeur Landelijk bureau

1

WAAR STAAN WE NU?

Leden Het HV telt 13.000 leden met een enorme potentie aan kennis, kwaliteiten, ervaring en netwerken, die een goede bijdrage kunnen leveren aan de doelstellingen van het HV. Ruim een kwart van de leden heeft in onderzoek aangegeven actief te willen zijn, met name op tijdelijke basis en aansluitend bij persoonlijke kwaliteiten. Op dit moment zijn er circa 40 afdelingen en ledengroepen. Uit onderzoek blijkt dat afdelingen hechten aan samenwerking in projecten die landelijk mede door professionals zijn ontwikkeld.

Dienstverlening Verschillende professionele dienstverleners zijn verbonden met het HV, zoals de hgb'ers en de notarieel werkers. De 200 hgb'ers staan midden in de samenleving. Hun deskundigheid en ideeën zijn van grote waarde voor (nieuwe) diensten en activiteiten. De wijze waarop de notarieel werkers nalatenschappen afwickelen past bij een humanistische manier van werken: vanuit een een-op-een relatie op persoonlijke, vertrouwelijke en deskundige wijze. Als dank wordt het Steunfonds Humanisme en daarmee het HV meestal als erfgenaam opgenomen in een testament.

Samenwerking Het LB werkt goed samen met de partners binnen de Humanistische Alliantie, zoals Human, het Humanistisch Vormingsonderwijs (HVO), de Humanistische Uitvaartbegeleiding (HUB) en de Universiteit voor Humanistiek (UvH). Het HV realiseert zich dat zij juist door de samenwerking met anderen de humanistische waarden een zichtbare plek kan geven in de hoofden en harten van mensen en in de haarvaten van de samenleving. Het HV wordt door de partners binnen de Humanistische Alliantie beschouwd als woordvoerder van de levensbeschouwing.

Inhoud Het document Eigentijds Humanisme geeft onze visie op de humanistische levensbeschouwing weer en vormt een belangrijk kader voor ons werk. Met de Humanistische Canon hebben we de humanistische traditie in beeld gebracht. Deze 'producten' zullen we de komende jaren verder uitbreiden en inzetten voor tal van activiteiten, zoals cursussen, gespreksgroepen en filmavonden. Ook heeft het HV inmiddels een aantal aansprekende publieksevenementen – zoals de Van Praagprijs en de Socrateslezing – en projecten zoals rondom Waardig levenseinde, die grote belangstelling genieten. Daar kunnen we ons voordeel mee doen.

Landelijk bureau Het LB is in staat gebleken op professionele wijze en in een goede sfeer vorm te geven aan veranderingen. Medewerkers zijn gemotiveerd en zijn bereid van elkaar te leren.

Ambitie Onze ambitie is sterker in te zetten op het vergroten van de bekendheid van het humanisme en ons kleurloze imago te veranderen. Het HV neemt daar waar nodig publiekelijk stelling en blijft pal staan voor vrijheid, zelfbeschikking, gelijkwaardigheid en verantwoordelijkheid. We kiezen voor drie kernthema's: *durf te kiezen, duurzaamheid en kwaliteit van leven en de kunst van het ouder worden*. Op het gebied van persoonlijk humanisme kunnen mensen bij het HV en andere leden van de Humanistische Alliantie tal van activiteiten vinden die inspirerend en praktisch zijn. Het HV kiest voor de positionering van het humanisme als een manier van leven, gekenmerkt door vertrouwen in de kracht van mensen.

Een van de doelen voor de komende periode is een grotere interactie creëren bij de ontwikkeling en uitvoering van activiteiten van het HV; met afdelingen, leden, hgb'ers, de Humanistische Alliantie en deskundigen. Het HV wil inhoudelijk en organisatorisch een naar buiten en op samenwerking gerichte organisatie zijn. Dat betekent dat het HV enerzijds een organisatie moet worden die zowel inhoudelijk als in haar uitvoeringstaken flexibel is. Anderzijds is het belangrijk om de focus vast te houden en jaarlijks gericht te werken aan aansprekende resultaten.

2

VISIE, MISSIE, DOELSTELLINGEN EN POSITIONERING

2.1 Context

Het HV staat als levensbeschouwelijke organisatie midden in een wereld die voortdurend verandert. Globalisering leidt tot internationale conflicten, polarisatie tussen ideologieën en religies en een groeiende tegenstelling tussen arm en rijk. De economische crisis kan grote gevolgen hebben voor de stabiliteit van landen. De complexiteit en toenemende spanning in de wereld voelen we ook in de Nederlandse samenleving en in ons dagelijks leven. Temidden van de vele onzekerheden is een aantal trends waarneembaar die invloed hebben op en richting geven aan ons werk.

Zin Veel mensen zijn op zoek naar manieren om hun leven verdieping en betekenis te geven, zowel in hun privéleven als in hun werk. Maar het aantal keuzemogelijkheden is groot. Hoe meer keuzes zich voordoen, hoe minder goed we lijken te weten wat we écht willen en belangrijk vinden. Op vrijwel ieder domein van het menselijk leven (opvoeding, werk, relaties, familie, financiën, zorg, politieke keuzes) zijn er deskundige hulpverleners, checklists en testen die mensen ondersteunen om het 'goed' te doen. Via nieuwe informatietechnologie staan we in voortdurend contact met anderen en hun manier van leven. Het zoeken naar zin en betekenis wordt er door deze ontwikkelingen niet gemakkelijker op. We moeten zelf bepalen welke levensinvulling voor ons betekenisvol is. Er zijn geen algemene antwoorden.

Verbinding Tradities hebben geen vanzelfsprekende en algemeen erkende zeggingskracht meer en worden individueel gekozen. Tegelijkertijd is er ook behoefte aan gedeelde tradities. Dit wordt gezocht in kennis van je afkomst, kennis van de Nederlandse geschiedenis en haar wortels en kennis van de Europese geschiedenis. Mensen ontwikkelen zich steeds minder tot individuen die vanzelfsprekend deel uitmaken van een gemeenschap en worden in veel opzichten teruggeworpen op zichzelf. We zijn geëmancipeerd tot mondige burgers, nemen zelf verantwoordelijkheid voor ons leven en bepalen hoe we dat inrichten. Tegelijkertijd zijn er weinig algemeen gedeelde opvattingen en ideeën over hoe we als van elkaar losgezongen individuen met elkaar een zinvolle samenleving kunnen vormen.

Sturende idealen

Gebrek aan visie is een veelgehoord commentaar in het publieke domein. Het pal staan voor gemeenschappelijke waarden en idealen lijkt steeds moeilijker te worden. Als dat wel gebeurt, gaat het vaak in de vorm van morele verontwaardiging gericht op het uitsluiten van anderen: 'onze' waarden worden geschonden, 'onze' democratische verworvenheden worden bedreigd. Tegelijkertijd kunnen we moeilijk benoemen hoe onze waarden of idealen op een positieve manier richtinggevend kunnen zijn. Voor de vervulling van hun idealen zoeken mensen steeds meer aansluiting bij projecten rond goede doelen of nemen ze zelf het initiatief om bij te dragen aan verbetering van de wereld.

Mensen zoeken in deze complexe en onoverzichtelijke wereld naar herkenning, zin en oriëntatie. Ze zijn op zoek naar andere manieren van gemeenschap, geborgenheid en naar nieuwe, sturende idealen. De humanistische levensbeschouwing biedt daarvoor houvast en richting.

2.2 Visie

Het HV gaat uit van drie elementen in het levensbeschouwelijk humanisme, die zijn vastgelegd in het document Eigentijds Humanisme:

- De grondslag: het humanisme is een levensbeschouwing die uitgaat van de waardigheid van mensen en die haar inspiratie vindt in menselijke vermogens;
- Het persoonlijke element: het humanisme omvat het streven naar een goed, mooi en zinvol persoonlijk leven;
- Het maatschappelijke element: het humanisme is een politiek-moreel streven.

Als HV streven we ernaar de inspiratiebronnen uit de humanistische traditie steeds opnieuw te actualiseren en te verbinden, zodat ze de samenleving kunnen inspireren bij maatschappelijke en persoonlijke zingevingsvragen. Ons hoogste ideaal is het bevorderen van menselijke waardigheid, ofwel humaniteit, waarbij onze waarden het hart vormen.

**De humanistische kernwaarden zijn:
vrijheid, zelfbeschikking, gelijkwaardigheid
en verantwoordelijkheid**

Kenmerkend voor het humanisme is de verbinding tussen het persoonlijke, het dagelijks leven en de bredere context waarin het leven van mensen zich afspeelt, de samenleving en de aarde. Het persoonlijk humanisme richt zich op het individu, het maatschappelijk humanisme op de samenleving met al haar instituties en systemen. Individuen kunnen met hun inzet, vernuft en ondernemerschap bijdragen aan een samenleving met gezonde maatschappelijke systemen en organisaties. Andersom beschermt de democratische rechtsstaat burgers, betreft zij hen en geeft zij hen ruimte voor ontwikkeling. De Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens en de Amsterdam Declaration 2002 van de International Humanist and Ethical Union (IHEU) vormen dan ook onze morele en politieke leidraad.

Persoonlijk

In het persoonlijk humanisme staat de zoektocht naar zin en oriëntatie centraal. In onze visie kunnen we van elkaar leren en de ander als voorbeeld nemen. Dat maakt ons creatiever en krachtiger als mens. Het betekent niet dat we allemaal hetzelfde moeten worden en dezelfde antwoorden geven. We leren juist van elkaar om meer onszelf te worden. Dat vergt dat je je niet afsluit van de verschillende kanten die het leven biedt, maar dat je de moed hebt te ervaren wat er is en dat je wilt delen met anderen. Ieder individu draagt bij aan een humane samenleving en aan meer levensgeluk van zichzelf en anderen door te werken aan de eigen ontwikkeling door en vanuit een humanistische levensvisie te handelen in het dagelijks leven.

Maatschappelijk

In het maatschappelijk humanisme bevordert het HV een samenleving waarin mensen hun vermogens in vrijheid kunnen ontwikkelen. Het HV verzet zich tegen dogma's, waaronder religieuze dogma's. Dogma's en starre denkbeelden belemmeren immers het leervermogen. Het humanisme wil naast het stimuleren van kritisch denken ook alternatieven zoeken, engagement genereren en vertrouwen vergroten. We denken na, stellen zaken aan de orde, zoeken naar ongewenste neveneffecten. We hebben een realistisch vertrouwen in ieders vermogen om de problemen waarmee we als samenleving te maken krijgen, met elkaar op te lossen in plaats van elkaar verwijten te maken. De nadruk ligt hier op vertrouwen, zowel in onze eigen kracht als in elkaar. We willen ervoor zorgen dat mensen het humanisme en de verbondenheid daarmee ervaren als een waardegemeenschap.

Het HV stimuleert dat mensen actief samenwerken aan de kwaliteit van de samenleving en de natuur. Soms overkomen situaties ons, maar we kunnen meestal kiezen hoe we ermee omgaan. We geven de wereld om ons heen en de samenleving zelf vorm. We zijn niet alleen waarnemers maar nemen ook deel: als partner, vriend, ouder, professional, consument, zorgende. Ons eigen leven staat niet los van de samenleving en de natuur, maar staat er middenin.

Werkwijze

Het HV is een onafhankelijke organisatie die werkt vanuit de humanistische levensbeschouwing. Het HV luistert goed naar zijn omgeving, de (potentiële) leden, hgb'ers en samenwerkingspartners en ziet hen als medeproducenten voor activiteiten. Graag benutten we de talenten, kennis en inspiratie van mensen om onze activiteiten aan te scherpen en te ontwikkelen. Het LB voert het humanistisch gedachtegoed door in zijn manier van werken: in de vormgeving van onze externe activiteiten, de bedrijfsvoering, het personeelsbeleid en communicatie. Als mensen in contact komen met het bureau van het HV, ervaren zij een persoonlijke, betrokken, betrouwbare en bevlogen sfeer en stijl.

**Kernwaarden voor onze manier van werken zijn:
persoonlijk, nieuwsgierig, scherpzinnig, met lef,
samenwerkingsgericht, reflectief**

2.3 Missie

In de humanistische levensbeschouwing willen we het leven vieren en de veelzijdigheid van het leven benutten. Humanisten zijn ervan overtuigd dat individuele groei en actie in de samenleving onlosmakelijk verbonden zijn. We vertrouwen op de kracht van mensen en weten dat mensen hun leven zelf en met elkaar heel goed betekenisvol kunnen vormgeven. Ook wanneer het leven tegenzit, gaan we uit van het vermogen van mensen om de omstandigheden het hoofd te kunnen bieden.

Het HV stimuleert en inspireert mensen de humanistische levensvisie te ontwikkelen, te delen met anderen en toe te passen in het dagelijks leven. Dit persoonlijk humanisme komt het best tot stand als je nieuwsgierig bent, kritische vragen stelt, zelf nadenkt en actief naar anderen leert luisteren.

Het HV richt zich ook op versterking van het maatschappelijk humanisme, waarbij mensen zich inzetten voor de samenleving en met anderen verbindingen aangaan.

Met ons werk streven wij een humane samenleving na die tot in de haarvaten tolerant, vol compassie en rechtvaardig is. Het HV neemt daar waar nodig publiekelijk stelling en staat pal voor vrijheid, zelfbeschikking, gelijkwaardigheid en verantwoordelijkheid.

2.4 Doel

Het HV heeft een enorm potentieel geïnteresseerden in de humanistische levensbeschouwing. Uit onderzoek blijkt dat 11% van de Nederlandse bevolking het humanisme een zeer aantrekkelijke levensvisie vindt; 27% vindt de in het onderzoek genoemde humanistische waarden zeer aantrekkelijk. De uitdaging is om de komende jaren meer van deze mensen te binden aan het humanistische gedachtegoed en het HV.

Kerdoel Samen met onze leden, afdelingen en hgb'ers en gevoed door organisaties binnen en buiten de Humanistische Alliantie, brengt het HV de humanistische levensbeschouwing als een morele en zinvolle levensvisie tot leven. Hiermee bevordert het HV een humane samenleving:

- We maken de inspiratiebronnen uit de humanistische traditie op eigentijdse en interactieve wijze toegankelijk en verdiepen humanistische perspectieven op levensvragen. Deze kennis wenden we aan voor onze activiteiten op het gebied van persoonlijk en maatschappelijk humanisme en voor drie verdiepende thema's;
- We dragen er zorg voor dat mensen die zich interesseren voor het humanisme bij het HV een aansprekend aanbod kunnen vinden dat hen inspireert en ondersteunt om te leven en te handelen als humanist;
- We richten ons op maatschappelijke toepassing van het humanisme en zijn actief in de geestelijke begeleiding. We vertolken het humanistische geluid daar waar onze kernwaarden in het geding zijn en geven grotere bekendheid aan het humanisme als inspirerende levensbeschouwing.

De komende jaren wil het HV meer mensen inspireren en stimuleren hun humanistische levensvisie actief te ontwikkelen met als doel om:

- Het leven als zinvol te ervaren;
- En een humane samenleving te bevorderen.

2.5 Gewenste positionering

Het HV kiest vanuit de missie en visie voor de volgende positionering van het humanisme:

**Het humanisme
is een inspirerende manier van leven**

In onze aanpak onderscheiden we globaal twee doelgroepen:

- Onze leden en donateurs, die zich hebben verbonden aan het HV;
- Geïnteresseerden in het humanistische gedachtegoed, die bovendien sympathiek staan tegenover het humanisme en het HV.

Daarnaast hebben we tal van stakeholders, zoals de Humanistische Alliantie, de internationale humanistische organisaties, aanpalende non-profitorganisaties en de politiek.

3

WAT GAAT HET HV DOEN?

Het onderscheidende van het HV is de unieke combinatie van maatschappelijk en persoonlijk humanisme. Het maatschappelijk humanisme maakt de levensbeschouwing zichtbaar in de samenleving en brengt geïnteresseerden in contact met het humanisme. Als mensen eenmaal geïnteresseerd zijn, kunnen zij bij het HV een aanbod vinden om hun persoonlijk humanisme vorm te geven en te verdiepen. De basis is de verdieping en actualisering van de bronnen van het humanisme.

3.1 Ontwikkeling en actualisering levensbeschouwing

Inspiratie voor verdieping van de humanistische levensbeschouwing vinden we in kunst, literatuur, cultuur en wetenschap. Ook voorbeeldfiguren, mensen die in hun leven belangrijke humanistische waarden vormgeven of dat hebben gedaan, zijn een bron van inspiratie. Onze opgave is de diversiteit aan bronnen (van Socrates tot Dohmen) toegankelijk en bereikbaar te maken voor een breder publiek. We analyseren en vertalen het wetenschappelijke denken (de humanistiek) en het praktische doen naar een humanistisch levensbeschouwelijk perspectief, dat we kunnen gebruiken voor onze activiteiten. Dat doen we uiteraard in samenwerking met externe deskundigen, zoals partners in de Humanistische Alliantie en partners uit de internationale humanistische beweging.

Hiermee hoopt het HV de kracht van het humanisme als levensvisie te versterken, zowel voor leden als niet-leden. In dit kader blijft het HV naar krachtige voorbeeldfiguren zoeken voor de Van Praagprijs en de Socrateslezing en wordt de Humanistische Canon verder ontwikkeld en gebruikt.

3.2 Maatschappelijk humanisme

Het HV brengt de humanistische waarden en de humanistische levensbeschouwing onder de aandacht van een breed publiek. Daarvoor nemen we deel aan maatschappelijke debatten, voeren we campagnes en ondersteunen we de humanistische geestelijke begeleiding bij de werkvelden defensie, justitie en zorg.

Woordvoerder Het HV is woordvoerder van de humanistische levensbeschouwing. Dat betekent dat het HV op de actualiteit zal ingaan daar waar onze waarden vrijheid, zelfbeschikking, gelijkwaardigheid en verantwoordelijkheid in het geding zijn. Daarbij zal het belang van zelfbeschikking worden benadrukt. Hiertoe wordt in samenwerking met de Humanistische Alliantie een shortlist van onderwerpen opgesteld rond persoonlijke en sociaal-economische mensenrechten, democratische rechtsstaat, burgerschap, religie en levensbeschouwing in het publieke domein, en scheiding van kerk en staat. We streven op de gekozen onderwerpen een helder geluid na, onder andere door middel van sociale, landelijke en onze eigen media. In samenwerking met de Humanistische Alliantie gaat het HV een monitorinstrument ontwikkelen, een 'humanistische barometer'. Hiermee toetsen we periodiek het humanistische karakter van publiekelijk politieke kwesties, bijvoorbeeld rondom de verkiezingen. De al ontwikkelde humanistische meetlat is hiervoor een goede basis. Wereldhumanismedag wordt hét jaarlijkse moment om een humanistisch thema te agenderen. Het LB stimuleert dat afdelingen en leden op lokaal niveau deelnemen aan debatten en kijkt of er een pool kan komen van leden die in het land het HV kunnen vertegenwoordigen. Lobbyactiviteiten zullen we vormgeven met leden die zich hiervoor willen inzetten en zelf een politiek netwerk hebben.

Campagne Campagnes voeren vormt een belangrijk deel van ons werk. Zij zijn gericht op het vergroten van de bekendheid van de humanistische waarden en levenshouding. De campagnes zetten mensen aan tot denken, zodat zij zich realiseren dat zij eigenlijk ook 'humanist zijn'. Indirect effect is het interesseren van mensen om een verbinding aan te gaan met het HV; of het nu om lidmaatschap, donaties of om het afnemen van diensten gaat.

Het HV zal de huidige campagnes handhaven en nieuwe campagnes ontwikkelen, met prikkelende boodschappen en voorbeeld-humanisten (bekende Nederlanders), die mensen tot nadenken aanzetten en doen beseffen 'o ja, ik ben ook een humanist'.

Campagne voeren vergt een actieve, naar buiten gerichte en zelfbewuste houding van het HV. We zijn er immers van overtuigd dat het leven vanuit de humanistische levensovertuiging bijdraagt aan een humane samenleving.

Hgb'ers Het HV biedt de levensbeschouwelijke kwaliteitsborging en maatschappelijke legitimering voor de humanistisch geestelijke begeleiding binnen de werkvelden defensie, justitie en zorg. Hgb'ers geven begeleiding bij persoonlijke zingevingsvragen aan specifieke doelgroepen: militairen, gedetineerden, zieken en zorgbehoevenden. Het gaat hierbij om existentiële thema's als macht en geweld, goed en kwaad, eindigheid, verlies en afscheid, weerbaarheid. Behalve de hgb'ers brengen ook de professionals en vrijwilligers van onze alliantiepartners dagelijks het humanisme in de praktijk, zoals bij Humanitas, HUB, HVO en Hivos. Veel mensen komen via deze vrijwilligers en professionals voor het eerst in aanraking met het humanisme. In samenspraak met de hgb'ers en de alliantiepartners zet het HV in op versterking van de humanistische signatuur van deze vormen van maatschappelijke dienstverlening.

3.3 Persoonlijk humanisme

Als mensen geïnteresseerd raken in het humanisme, kunnen zij bij het HV diverse diensten en activiteiten vinden. Rode draad in ons aanbod is de levenskunst: wat is de betekenis van de humanistische levensbeschouwing voor persoonlijke zingeving en voor de samenleving. Levenskunst gaat er vanuit dat ieder het eigen leven als kunstwerk ter hand neemt en daarmee betekenis geeft aan zijn eigen leven en aan zijn omgeving. Het humanisme kent immers geen voorgeschreven antwoorden op alledaagse zingevingsvragen. Wij zoeken samen met mensen naar antwoorden op levensvragen. We denken daarbij aan vier typen activiteiten en dienstverlening:

Introductie Er worden laagdrempelige en aansprekende materialen ontwikkeld waarmee mensen snel en op speelse manier geïntroduceerd worden in het humanisme. Een voorbeeld is de website www.uitburgeren.nu.

Verdieping Mensen vinden diverse (verdiepings)activiteiten ten behoeve van hun eigen ontwikkeling. De cursussen humanisme en levenskunst vormen hiervoor een goede basis. We kiezen voor vormen die passen bij ons profiel, onze doelgroepen en onze financiële mogelijkheden. Hierbij willen we het aanleren van humanistische vaardigheden meer centraal stellen, naast kennisoverdracht. Het HV laat zich bij de ontwikkeling van nieuwe diensten inspireren door kunst en cultuur. We

zoeken naar samenwerkingsverbanden met externe trainingsinstituten, hgb'ers of afdelingen om aanbod te ontwikkelen op basis van humanistische levensbeschouwing. Aanbod dat voldoet aan onze kwaliteitseisen zullen we bekendheid geven vanuit het HV.

Begeleiding Mensen kunnen begeleiding krijgen van hgb'ers, onder wie vrijgevestigde humanistici, rondom levensvragen en dilemma's zoals opvoeding en het levenseinde. Er is een waaier aan methodieken (begeleidingsgesprekken, existentieel biografisch onderzoek, filmgesprekken, moreel beraad) en werkvormen ontwikkeld. We willen dat de dilemma's die raadslieden in de praktijk tegenkomen, worden benut in een nieuw aanbod voor leden en geïnteresseerden.

Cruciale momenten De vierde soort diensten richt zich op die cruciale momenten in het leven waarbij behoefte aan een humanistisch 'ritueel' nodig is. Het HV kan samen met partners van de Humanistische Alliantie humanistische dienstverlening en begeleiding aanbieden rondom relatievieringen, geboorte of het executeurschap.

3.4 Thema's

Het HV kiest voor drie verdiepingsthema's, waarmee mogelijkheden worden geboden voor participatie en cocreatie door en met derden. De inhoud rondom de gekozen thema's wordt ontwikkeld in zogenaamde inhoudelijke communities onder leiding van een initiatiefgroep. De komende jaren zijn de thema's bron van onderzoek en worden gaandeweg verrijkt. De thema's zullen ingezet worden bij het persoonlijk humanisme. Als vanuit de thema's maatschappelijke misstanden naar voren komen die onze kernwaarden raken, zullen we actief het maatschappelijk debat en de media opzoeken.

Het HV kiest voor de volgende thema's:

- Durf te kiezen;
- Duurzaamheid en kwaliteit van leven;
- De kunst van het ouder worden.

In elke levensfase spelen deze thema's in meer of mindere mate een rol. Jongeren zijn op zoek naar zichzelf: wie ben ik, wat wil ik. Dilemma's rond keuzes maken en het zoeken naar de eigen identiteit zijn dan sterk aanwezig. Bij het ouder worden en als er meer zekerheid komt over het individuele leven, gaat de mens op zoek

naar betekenisgeving in relatie tot de samenleving. Het 'ik' maakt plaats voor relaties met anderen, met de natuur, en aandacht voor duurzaamheid. In de nadagen van het leven maakt het werkende leven plaats voor een nieuwe fase, waarin de kunst van het leven, ouder worden en afscheid nemen vraagstukken worden.

Het HV kan voor de uitwerking van de drie thema's aansluiten bij alle initiatieven die er de afgelopen jaren door het HV en een aantal partners uit de Humanistische Alliantie zijn ontwikkeld. Voor 'De kunst van het ouder worden' continueren we de activiteiten rondom Waardig levenseinde. De bestaande projecten Leven de film, Levenskunst en de gespreksgroepen van JongHV vormen een goede basis voor het thema 'Durf te kiezen'. Met 'Duurzaamheid en kwaliteit van samenleven' bouwen we voort op de ervaringen van de ledengroep Duurzaamheid en de Van Praagprijs 2011, die in het teken van duurzaamheid stond.

Durf te kiezen

Van oudsher strijden humanisten voor individuele vrijheid. Voor veel mensen, onder wie dertigers en veertigers, is deze vrijheid een gegeven. Sterker nog, velen worden overspoeld door het arsenaal aan keuzes en mogelijkheden. In een samenleving met veel vrijheden en keuzes moet de moeilijkste taak nog komen: hoe vul je je vrijheid in? Wat voort soort leven past bij je en wat wil je eigenlijk? Hoe bepaal je wat voor jou waardevol is en hoe vertaal je dit in je dagelijks leven?

De vragen wie ben ik, wat is voor mij authentiek leven en wat wil ik, komen niet zomaar op. Zij zijn aan de orde bij onzekerheid en onduidelijkheid. Bijvoorbeeld als we voor een belangrijke keuze staan en heen en weer worden geslingerd tussen meerdere opties. Of we doen iets dat niet bij ons 'past', we zijn ontevreden of merken dat we meer 'in' ons hebben dan eruit komt. We hebben meerdere rollen te vervullen en dreigen de rode draad kwijt te raken. We hanteren botsende waarden of verdrinken in alle opties en mogelijkheden. Met dit thema verkennen we een aantal concrete vragen waar mensen in hun persoonlijk en maatschappelijk leven mee te maken krijgen. De thematiek haakt aan bij levenskunst, maar legt explicieter de verbinding tussen onszelf en de wereld. We willen niet alleen een betekenisvol leven, maar we willen ook van betekenis zijn. We willen niet alleen onszelf zijn, maar er ook toe doen. De nadruk ligt op de vaardigheid om richting te geven aan je leven en twijfel te gebruiken als voertuig om tot dieper inzicht te komen. Deze vaardigheid hangt samen met waarden als zelfinzicht, identiteit en betrokkenheid.

Duurzaamheid en kwaliteit van leven

Voor de meeste mensen is het duidelijk dat we duurzamer moeten leven. Het wordt de uitdaging om een duurzaam leven niet alleen als morele en praktische noodzaak te zien, maar ook als kans op groei en verbetering. Duurzaamheid vraagt een andere stijl van leven en het humanisme kan daaraan een belangrijke bijdrage leveren. Het HV vindt het zinvol om aan te sluiten bij een zekere onvrede over onze huidige levensstijl, die sterk gestuurd wordt door consumptie, die snel en haastig is, die ons een gevoel van overdaad en 'teveel' geeft.

De zorg en verantwoordelijkheid voor deze wereld is een inherent onderdeel van de humanistische levensbeschouwing. En het besef dat onze eigen levensstijl verregaande gevolgen heeft voor mensen die elders wonen en na ons komen, biedt een sterke morele impuls om de consequenties van ons handelen op ons te nemen. Om duurzaamheid tot een volwaardig onderdeel van de humanistische levensvisie te maken willen we inzicht bieden in de concrete gevolgen van onze huidige levensstijl. Maar we willen vooral inspirerende voorbeelden ontwikkelen en experimenteren met duurzaam leven. 'Andere' en duurzamere levensstijlen hoeven niet kaal, treurig en 'terug naar vroeger' te impliceren. We moeten ze nog vormgeven; dit vraagt om creativiteit en vernuft.

De kunst van het ouder worden

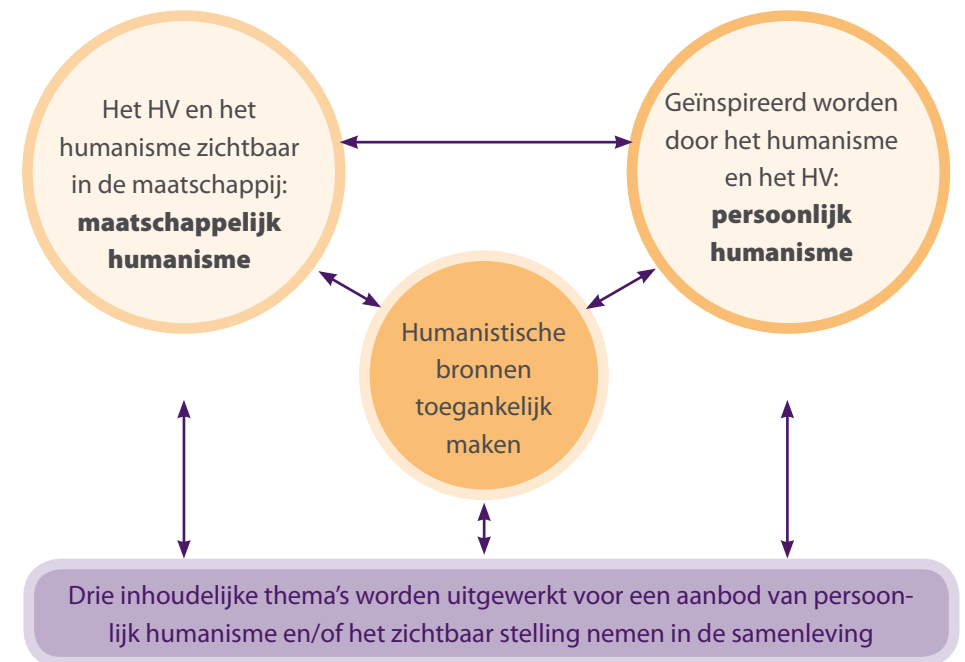
Ouder worden en jezelf oriënteren hoort bij alle levensfasen. Ouder worden biedt nieuwe kansen en mogelijkheden, omdat het gepaard gaat met het maken van nieuwe keuzes en het herijken van gewoontes en leefpatronen. Het leven biedt de mogelijkheid om steeds opnieuw een andere invulling te zoeken.

Het HV zal dit thema de komende jaren met name uitwerken voor de fase waarin mensen hun werkzame leven en opvoeding van kinderen afronden en zich oriënteren op de tweede levenshelft, definitief stoppen met werken en zich gaan verhouden tot het naderende levenseinde. Voor oudere mensen spelen specifieke vragen een rol. Kun je in de snel veranderende informatiemaatschappij nog kennis en ervaring overdragen aan jongeren? Op welke manier participeer je als je werkende leven is gestopt? Welke levenslessen neem je mee? Welke prioriteiten stel je? Wat ga je doen na je pensioen? Ook het levenseinde komt onvermijdelijk naderbij. Hoe bereid je je voor op je eigen levenseinde en hoe ga je om met het levenseinde van vrienden en geliefden?

Oud worden vraagt in onze tijd om een nieuwe invulling. Dat geldt zowel voor het leven van ouderen zelf als voor de wijze waarop de rest van de samenleving omgaat met ouderen. Wat moet er maatschappelijk gebeuren om de levensloop voor de tweede levensfase beter te organiseren? Moeten mensen in staat gesteld worden op een zelf gekozen moment te kunnen sterven als zij hun leven voltooid achten? Wat is daarvoor nodig? En kunnen we als HV bijdragen aan een meer humane zorg in deze laatste levensfase? Deze vragen zullen aan de orde worden gesteld in het maatschappelijke deel van dit thema.

3.5 Versterking samenhang

Het HV wil meer samenhang in de werkzaamheden aanbrengen, waardoor onze levensbeschouwing herkenbaar is in de samenleving. In feite voeden en versterken alle activiteiten elkaar.

Figuur 1: Samenhang in werkzaamheden en activiteiten van het HV

4

HOE GAAT HET HV DIT DOEN?

4.1 Marketing en communicatie

Het HV kiest voor een strategie waarbij de werkzaamheden zorgen voor een 'multipliereffect'; dat wil zeggen dat deze een steeds grotere impact krijgen. Om meer mensen te interesseren voor de humanistische levensbeschouwing zetten we in op:

Aantrekken We werken eraan om meer mensen te interesseren voor het humanisme als inspirerende levensbeschouwing. Daarvoor is een grotere bekendheid van de humanistische waarden en aanpassing van het HV-imago van belang. Doel is mensen aan te trekken die zich nog niet verbonden hebben met het HV.

Interesseren Mensen die zich interesseren in het humanisme, kunnen bij het HV een aansprekend aanbod vinden. De introductieactiviteiten en communicatiemiddelen ter kennismaking zijn toegankelijk en laagdrempelig vormgegeven. Geïnteresseerden gaan het HV zien als organisatie die levensbeschouwelijk perspectief biedt op persoonlijke zingevingsvragen. Het aantal bezoekers aan publieksactiviteiten gaat toenemen.

Verbinden Mensen die zich willen verbinden aan het humanisme (en het HV) kunnen lid worden, donaties doen, erfsteller worden en diverse diensten afnemen.

Verdiepen Zij kunnen zich verder verdiepen in onze levensbeschouwing door middel van drie thema's. Hierin kunnen zij participeren en coproduceren, onder meer via inhoudelijke activiteiten bij de afdelingen. Doel is dat meer leden op de hoogte zijn van het aanbod van het HV.

Op het gebied van communicatie zal een communicatiestrategie uitgewerkt worden. Het LB zal voor de komende vijf jaar bepalen welke middelen voldoen, welke dienen te veranderen en welke materialen nog ontwikkeld moeten worden. De toon in de communicatie wordt scherpzinnig en persoonlijk, de uitstraling luchthartiger. Humanisme is een manier van leven waarin 1,5 miljoen mensen zich kunnen vinden. In de uitwerking (vormgeving en taal, onderwerpen) zal de communicatie zoeken naar een balans tussen inspiratie en inhoud.

In de communicatie wordt aan onderstaande punten aandacht besteed:

- Vooralsnog wordt de huidige ledenwerfcampagne voortgezet. Op termijn zullen we een nieuwe campagne ontwikkelen. Ook deze wordt inhoudelijk gedreven, waarbij we willen laten zien hoe het is om humanistisch te leven;
- De komende jaren willen we de donatiecampagnes sterker richten op urgente maatschappelijke onderwerpen. Daarnaast komt er een generieke aanpak, waarin om steun voor het HV gevraagd wordt;
- De campagnes worden uitgewerkt in een uitgekende en op elkaar afgestemde crossmediale strategie, waarbij bijvoorbeeld adverteren, internetcampagnes en merchandising worden ingezet;
- Om je met andere humanisten te kunnen identificeren, vragen we bekende Nederlanders ambassadeur te zijn. Deze ambassadeurs wordt gevraagd niet alleen hun gezicht te lenen aan de campagne, maar ook actief te participeren in debatten, lezingen, op de site en andere activiteiten;
- (Markt)onderzoek wordt onderdeel van de structurele werkzaamheden;
- Na onderzoek stellen we het gewenste imago vast en zullen de daarvoor relevante randvoorwaarden tegen het licht worden gehouden: het motto, de naam en de huisstijl;
- Er wordt een merkstrategie ontwikkeld die de positionering 'manier van leven' invult. De merkstrategie bewaakt de identiteit, communicatiestijl en boodschap, ook richting afdelingen;
- Om mensen te interesseren voor het aanbod van persoonlijk humanisme wordt een media-aanpak ontwikkeld om dit meer bekendheid te geven;
- Er komt een serviceportaal voor de dienstverlening op internet met een goede backoffice. We verfijnen het klantregistratiesysteem, zodat we klanten beter van dienst kunnen zijn;
- Er komt een meer persoonlijke benadering van nieuwe leden en leden die opzeggen.

4.2 Werkwijze

Cocreatie Het LB gaat samen met derden als coproducten (leden, afdelingen, hgb'ers en humanistische partnerorganisaties) een proces van cocreatie vormgeven. Dit zal de impact rondom de thema's vergroten. Hierbij wordt kennis en informatie uit onze omgeving ontsloten en toegepast voor het vormgeven van de drie inhoudelijke thema's. Het LB zal zich bekwamen in het monitoren van wat al ontwikkeld is en het initiëren en aangaan van kansrijke samenwerkingsrelaties.

De drie inhoudelijke thema's zullen meerjaarlijkse programma's gaan vormen. Deze thema's worden uitgediept in inhoudelijke communities onder regie van een initiatiefgroep. Een community is een grote groep mensen die op deelgebieden bijdragen, of waarmee (tijdelijke) samenwerking ontstaat. Deze samenwerking kan verschillend van aard zijn. Bijvoorbeeld een internetcommunity, waarop diverse partners en individuen aanhaken. Ook vinden er ontmoetingen plaats om ideeën uit te werken. De community heeft een losse structuur; bijdragen kunnen tijdelijk of eenmalig zijn. Een initiatiefgroep (redactie) jaagt de community aan en werkt uit welke inhoudelijke stappen gezet worden. Deze groep stelt met elkaar het doel en beoogde resultaten vast. Per thema zullen diverse activiteiten ontstaan (leesgroep, lezing, activiteit, dienst, onderzoekstraject, cursus, websites, platforms, etc.). Leden kunnen in deze communities participeren. De eerste periode wordt tijd genomen om te experimenteren en te leren hoe een community optimaal kan werken.

Inzet Het HV wil leden de mogelijkheid bieden hun professionaliteit (kennis en ervaring) in te zetten voor het HV. Daarvoor wordt het vrijwilligersbeleid opgefrist. Hierbij gaat het erom de kennis, behoefte en capaciteit van de leden te kennen en te mobiliseren zodat zij naar behoefte kunnen participeren. Voordeel voor leden om op tijdelijke basis actief te worden, is dat dit een vrijblijvende en flexibele verbinding met een activiteit biedt. Het HV kiest daarbij voor een laagdrempelige en gerichte wijze van benaderen.

Participatie

- Deelname aan de inhoudelijke communities of initiatiefgroepen;
- Vorm geven op het werk aan activiteiten rondom de drie thema's;
- Actief deelnemen aan debatten van derden;
- Schrijven van artikelen en deelnemen aan platforms;
- Verrichten van lobbywerkzaamheden door partijgebonden leden.

Hetzelfde geldt voor de inzet en betrokkenheid van professionals die op verschillende manieren aan het HV verbonden zijn: hgb'ers, vrijgevestigde humanistici, uitvaartbegeleiders en UvH- en HVO-docenten.

Er wordt een passende vorm uitgewerkt om de kwaliteit van de inzet van deze professionals te waarborgen. We denken aan werving en selectie en toerusting op het humanistische element van het werk.

4.3 Het HV als moderne vereniging

Samen met de afdelingen, JongHV, hgb'ers, het Steunfonds Humanisme en het hoofdbestuur (HB) wordt ingezet op veranderingen in de organisatie en werkwijze, zodanig dat deze goed aansluiten bij de doelen en ambities van het HV.

Afdelingen

De organisatie van de afdelingen zal ook de komende jaren aandacht vergen. Het werken aan vernieuwing in de vereniging betreft de verenigingsstructuur, de communicatiekanalen voor leden en geïnteresseerden, de formele verenigingsdemocratie en de vraag wat er met (te) kleine afdelingen moet gebeuren. Daarbij wordt het principe gehanteerd: 'structuur volgt inhoud', dat wil zeggen dat vernieuwingen aansluiten op inhoudelijke doelstellingen.

Met afdelingen wordt besproken op welk moment zij willen aansluiten en coproduceren. Mogelijkheden zijn:

- Vanaf het begin inhoudelijk samenwerken;
- Zelf kwalitatief goede activiteiten ontwikkelen die het LB breed kan promoten;
- Het afnemen van producten en diensten van het LB of van andere afdelingen en die onder de aandacht gaan brengen van de aangesloten leden.

De kunst is om krachtig naar buiten te treden, waarbij de autonomie van afdelingen wordt gerespecteerd en de kwaliteit en zichtbaarheid van het werk toeneemt. Er wordt rekening gehouden met de verschillen tussen de afdelingen. Het LB faciliteert door kennis en best practices (activiteiten) te verspreiden onder de afdelingen en in te zetten op scholing. Op het gebied van publiciteit en promotie zal het LB formats aanreiken. Een aantal afdelingen is eigenlijk te klein om goed te kunnen functioneren. Het LB zal hen ondersteunen om op te schalen en zo voldoende omvang te krijgen.

De Stimuleringsregeling blijft van kracht, waarbij leden en afdelingen de mogelijkheid krijgen een financiële bijdrage te vragen voor activiteiten. Bezien wordt of het financieel beleid ten aanzien van lokale initiatieven op deze gedachte verder kan worden ontwikkeld. Hiertoe wordt een voorstel ontwikkeld dat aan de ALV wordt voorgelegd.

JongHV

Het netwerk JongHV is het trefpunt voor jonge humanisten (18-35 jaar) binnen het HV. JongHV biedt aan jonge humanisten een scala van activiteiten. Vooral de website wordt door steeds meer jongeren gelezen en bezocht. Ook komen meer geïnteresseerden af op de verdiepende activiteiten van JongHV. Omdat dit vooral de ouderen binnen de doelgroep betreft, is de ambitie dat JongHV verder integreert in het HV. Hoe dat het best kan worden vormgegeven, wordt de komende periode uitgewerkt.

Hgb'ers Het HV wil de humanistische signatuur en eigenheid van het vak van hgb'er profileren door ontwikkeling van een beroepsprofiel. Ook zet het HV een traject in voor de ontwikkeling van een nieuwe vorm van levensbeschouwelijke kwaliteitsborging en maatschappelijke legitimering, die past bij deze signatuur.

Steunfonds Het Steunfonds zal met name als vermogensstichting gaan functioneren die zorg draagt voor een goed beheer van het HV-vermogen. In dat licht zullen we onderzoeken of het mogelijk en wenselijk is om het notarieel werk uit te voeren namens het HV en niet namens het Steunfonds. In beide gevallen blijven we investeren in de borging van de kwaliteit van de werkzaamheden, die op grote waardering kunnen rekenen.

Hoofdbestuur Het HB stelt het beleid vast en controleert de uitvoering van het beleid zoals dat door het LB wordt ontwikkeld, vormgegeven en uitgevoerd. Het streven is en blijft een divers samengesteld bestuur te houden van mensen met verschillende achtergronden, kennis en capaciteiten. In de nieuwe beleidsperiode treden diverse nieuwe bestuursleden aan, onder wie de voorzitter. Het profiel van de voorzitter en bestuursleden wordt afgestemd op de ambities en doelstellingen van de vereniging. Het bestuur staat op afstand van de uitvoering door het LB en acteert op basis van een bestuurlijke agenda.

4.4 Een constructieve rol van het HV in netwerken

Humanistische Alliantie Het HV is ervan overtuigd dat de kracht van de Humanistische Alliantie de basis is om meer mensen te kunnen bereiken en te inspireren met het humanistische gedachtegoed. De samenwerking speelt op inhoudelijk terrein, op het gebied van marketing en de uitwisseling van interne faciliteiten. Het multipliereffect van samenwerking kan de humanistische beweging beter positioneren en vleugels geven. Het HV zal daarom de samenwerking blijven stimuleren, waarbij de focus is om meer mensen te interesseren voor en te verbinden aan het humanisme. Desgewenst zoekt het HV daarbij ook samenwerking buiten de Humanistische Alliantie. In internationaal verband vertegenwoordigt het HV daar waar nodig de Humanistische Alliantie.

Netwerken De intensieve deelname binnen (steeds meer) levensbeschouwelijke netwerken wordt voortgezet als ze direct bijdragen aan versterking van onze doelstellingen. Activiteiten die nauwelijks bijdragen aan deze doelstellingen worden afgebouwd.

Internationaal Het HV wil zich als moderne ledenorganisatie actiever verhouden tot het georganiseerde internationaal humanisme. We zullen de komende jaren daar waar mogelijk een bijdrage leveren aan de International Humanist and Ethical Union (IHEU), de European Humanist Federation (EHF) en de European Humanist Professionals (EHP). Bijvoorbeeld door leden en professionals te stimuleren namens de humanistische beweging in Nederland deel te nemen aan internationale congressen. In 2012 is Nederland gastland voor het congres van de EHF; het HV verzorgt het inhoudelijke programma en de organisatie.

4.5 Het landelijk bureau

Werkcultuur Op het LB blijft gewerkt worden aan een professionele cultuur waarin verantwoordelijkheid en constructieve samenwerking met derden centraal staat. Hierbij zijn de humanistische waarden uitgangspunt voor onze manier van werken: in de vormgeving van onze activiteiten, de externe en interne communicatie, het personeelsbeleid en in het beheer van de organisatie. Het LB heeft de vorige beleidsperiode een aantal competenties vastgesteld. Deze zullen opnieuw bekeken worden in het licht van het nieuwe MJB.

Op het gebied van personeel blijft het LB inzetten op het stimuleren van medewerkers om zichzelf te ontwikkelen in relatie tot de ambities van het HV. Aandachtspunten zijn: verdieping van de levensbeschouwelijke inhoud, het verhelderen van de regierol bij cocreatie en de vaardigheid om kansrijke samenwerking te initiëren. Bovendien wil het LB de externe (klant)gerichtheid van de medewerkers bevorderen. Daartoe wordt een ontwikkelingsplan opgesteld.

Resultaatgericht Het LB kent structurele activiteiten en innovatieve projecten. Beide moeten bijdragen aan de realisering van de gestelde doelen en ambities. Structurele activiteiten betreffen enerzijds activiteiten zoals de Van Praagprijs, Socrateslezing, het Jaarsymposium HGB, inzet HV-media, ondersteuning van de vereniging en de hgb'ers. Anderzijds gaat het om beheersactiviteiten, zoals monitoring van de

voortgang en evaluatie van beleid van LB en afdelingen, financieel beheer en administratie, contact met leden, afdelingen en klanten.

Het LB wil dat de structurele activiteiten als een geoliede machine lopen: soepel en efficiënt. Een groot deel van ons werk blijft immers ook de komende jaren hierop gericht. Het LB zal hiertoe actief verbeteringen doorvoeren om efficiënter en klantgerichter te gaan werken. De interne organisatie – functies, taken en werkwijze – wordt tegen het licht gehouden en waar nodig worden andere accenten gelegd. Er moet een goed functionerende ICT komen die het landelijk bureau en de afdelingen ondersteunt.

4.6 Fondsenwerving

Inkomstenstrategie

Voor het realiseren van de doelstellingen van het MJB zijn extra investeringen nodig, met name in de personeelsformatie. Versterking is nodig op onder meer het gebied van marketing, crossmedialisering, campagneontwikkeling, cocreatie en serviceverlening. Deze investeringen moeten binnen de beleidsperiode leiden tot hogere inkomsten. Maar zoals het gezegde luidt: de kost gaat voor de baat uit. Op de korte termijn betekent dit een beroep doen op de reserves. Gezien de hoogte van de reserve is dit verantwoord. In 2010 was de reserve aanmerkelijk hoger dan de richtlijn van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) adviseert: drie keer de exploitatie tegenover een CBF-norm van 1,5 keer de exploitatie.

Om de inkomsten te verhogen, richt het HV zich de komende jaren op een gemixte inkomstenstrategie. De ervaring leert dat levensbeschouwelijke activiteiten zich moeilijk laten financieren door sponsoring en subsidies. Voor de verhoging van de baten is het HV allereerst aangewezen op inkomsten uit contributies (leden), actieopbrengsten, donaties, nalatenschappen, periodieke bijdragen en notariële schenkingen. De inkomsten uit verkoop van producten, bijdragen aan activiteiten en dienstverlening (overige bijdragen) zullen gezien de aard van het HV nooit winstgevend zijn en vooral bijdragen aan de kostendekking.

Contributies en donaties

We gaan goed uitwerken wat een lid van het HV krijgt voor het lidmaatschap. De verhoging van de inkomsten uit contributies en donaties zal gerealiseerd moeten worden door uitbreiding van aansprekende campagnes waarvan de kosten naar verhouding gering zijn. We streven naar een groei van het ledenbestand met 3.000 leden in 2016.

We blijven inzetten op het werven van verschillende vormen van donaties onder leden en niet-leden, zoals opbrengsten uit acties. Op dit moment zijn de actieopbrengsten uitsluitend afkomstig van leden. Dit willen we verbreden naar niet-leden.

Diensten en producten

Voor de diensten en producten zal het HV goede financiële constructies moeten uitwerken zodat hiermee inkomsten worden gegenereerd. Zeker als diensten door derden worden uitgevoerd, zoals vrijgevestigde humanistici en trainingsinstituten. Dit vraagt om een uitgewerkte visie die beschrijft op welke wijze de diensten passen bij de humanistische levensbeschouwing en welke financiële constructie per dienst wordt gekozen. Niet elke dienst zal direct tegen betaling kunnen worden afgenomen.

Voor grote publieksactiviteiten gaan we een toegangsprijs vragen. Ook wordt gedacht aan adverteren door derden (adverteren in het ledenblad, op de site en bij publieksbijeenkomsten) en wordt de mogelijkheid van een webwinkel onderzocht voor de verkoop van publicaties en andere producten. Deze inspanningen moeten leiden tot hogere inkomsten in de categorie overige bijdragen.

Nalatenschappen

Het LB gaat het executeurschap en de mogelijkheid van een legaat of erfstelling zonder executeurschap intensiever onder de aandacht brengen van leden. Op dit moment is slechts een derde van het aantal erfstellers HV-lid. Daarnaast blijven we het executeurschap bij niet-leden (ouderen) onder de aandacht brengen.

Het resultaat van deze inspanningen, een hoger aantal erfstellers in termen van baten, is onvoorspelbaar. Wel mag worden aangenomen dat een verhoging van het aantal erfstellers de kans op hogere inkomsten uit nalatenschappen vergroot. In de meerjarenraming zijn we voor 2012 uitgegaan van de gemiddelde opbrengst over de periode 2001-2010.

Schenken Om het schenken bij leven te stimuleren wordt gedacht aan het versterken van de werving van notariële schenkingen, zowel onder leden als niet-leden. Op dit moment is 55% van dit type bijdragen afkomstig van leden.

Beleggingen Het voorzichtige beleid van het Steunfonds ten aanzien van beleggingen blijft in de komende beleidsperiode gehandhaafd.

Het LB rapporteert periodiek aan het HB over mogelijke risico's en de te nemen maatregelen.

5

WAAR WERKEN WE NAARTOE?

Voor de uitvoering van het MJB wordt begin 2012 een plan van aanpak ontwikkeld waarin de volgtijdelijkheid van de noodzakelijke stappen wordt uitgewerkt en de doelen zo concreet mogelijk worden vertaald in gewenste resultaten.

5.1 Planning

De komende jaren werkt het HV aan de hand van een mijlpalenplanning om stap voor stap onze doelstellingen te realiseren. Een eerste voorzet:

2012 Vereenvoudiging en voorbereiding

- Backoffice op orde: beter stroomlijnen interne en externe communicatie, relatiebeheer en administratie;
- Voorbereiden serviceportaal;
- Inventariseren en aanpassen bestaande diensten;
- Start ontwikkeling inhoudelijke communities rond de drie thema's met samenstelling initiatiefgroepen en eerste aanpak;
- Ontwikkelen monitorinstrument(en) voor maatschappelijk humanisme;
- Voortzetten huidige ledenwerfcampagne;
- Onderzoeksplan (evaluatie, marktonderzoek, ledenpanel) gereed;
- Voorbereiding nieuwe wervingsstrategieën;
- Netwerk humanistische ambassadeurs uitbreiden.

2013 Naar buiten treden

- Opzet merkstrategie, opfrissen huisstijl en aanreiken communicatie-instrumenten voor afdelingen;
- Promotie van het bestaande aanbod van diensten;
- Introductieaanbod is vormgegeven;
- Gebruik monitorinstrument in uitgewerkte persstrategie;
- Start onderzoek naar nieuwe diensten;
- Eerste activiteiten inhoudelijke communities;
- Presentatie van de Humanistische Monitor;
- Nieuwe ledenwerfcampagne gestart;
- Nieuwe werving nalatenschappen;

- Opgefrist vrijwilligersbeleid afdelingen;
- Aanpak afdelingen vormgegeven en geïmplementeerd;
- JongHV aanpak gereed.

2014 Innovatie

- Verdiepingsaanbod is vernieuwd in samenwerking met derden en partnerorganisaties;
- Op basis van experiment en succes worden wervingsstrategieën voortdurend aangepast;
- Communities van de thema's worden zichtbaar met activiteiten;
- Hgb'ers begeleiden persoonlijke levensvragen van leden en geïnteresseerden;
- Leden participeren gericht in activiteiten, aansluitend bij hun behoefte en interesse.

2015 Oogst

- Er is een groot netwerk leden actief;
- Drie thema's leveren maatschappelijke aandacht op;
- Meer mensen verbonden aan het HV als lid, donateur, afnemer van diensten;
- Het dienstenaanbod rondom cruciale momenten is bekend bij leden en wordt intensiever afgenomen;
- Uitbreid en persoonlijk netwerk perscontacten.

5.2 Waar staan we eind 2016?

De mijlpalenplanning moet ertoe leiden dat in 2016 op diverse onderdelen de resultaten zichtbaar zijn. Een eerste voorzet:

- Het HV voert aansprekende inhoudelijke campagnes over het humanisme (en het HV) en vergroot daarmee de bekendheid van het humanisme en het HV;
- Het HV is zichtbaar in het publieke domein, op het moment dat het HV vanuit de levensbeschouwelijke inhoud een agenderende rol kan spelen;
- Het HV heeft een sterk en aansprekend imago;
- Het HV wordt regelmatig gevraagd als gesprekspartner waar onze kernwaarden in het geding zijn, in het bijzonder rondom zelfbeschikking;
- Er zijn actieve communities opgebouwd rond drie inhoudelijke thema's;

- Het HV heeft een groter netwerk van samenwerkings- en mediapartners;
- Het aanbod van het HV en een aantal partners is zichtbaar en goed vindbaar voor leden en geïnteresseerden;
- Een toenemend aantal leden en geïnteresseerden maakt gebruik van onze producten en diensten;
- Afdelingen zijn goed toegerust om bij te dragen aan het kerndoel van het HV;
- Deelnemers aan activiteiten van het LB, afdelingen of verbonden professionals zijn tevreden over de kwaliteit;
- De gemiddelde leeftijd van onze leden daalt met 5 jaar;
- Een groter deel van het Nederlandse publiek kent het HV als organisatie die levensbeschouwelijk perspectief biedt op persoonlijke en maatschappelijke zingevingsvragen. Dat blijkt onder meer uit een stijging van:
  - het aantal leden met 3.000,
  - de opbrengsten uit donaties,
  - het aantal vaste donateurs,
  - het aantal notarieel schenkers,
  - het aantal erfstellers en
  - het aantal bezoekers van de website
 ten opzichte van de peildatum 1 januari 2012.

Bijlage 1 | Afkortingenlijst

Het HV hanteert veel afkortingen. Voor de duidelijkheid een lijstje met veelvoorkomende begrippen:

ET	Executeurschap
HB	Hoofdbestuur
hgb'er	Humanistisch geestelijk begeleider
HGV	Humanistische Geestelijke Verzorging
HOM	Humanistisch Overleg Mensenrechten
HUB	Humanistische Uitvaartbegeleiding
HV	Humanistisch Verbond
HVO	(Stichting) Humanistisch Vormingsonderwijs
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
LB	Landelijk bureau
MJB	Meerjarenbeleidsplan
NVVE	Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde
RWU	Regionale Werkgroepen Uitvaartbegeleiding
UvH	Universiteit voor Humanistiek
VGZ	Vereniging van Geestelijk Verzorgers in Zorginstellingen
VHGW	(Netwerk) Vrijgevestigd Humanistisch Geestelijk Werk

Bijlage 2 | Projectgroep en deelnemers

Projectgroep

Petra Hoogerwerf, *extern, Veleda advies*

Maartje Liebrechts, *HV*

Saskia Markx, *HV*

Machteld van Muiswinkel, *HV*

Wilma Reinders, *HV*

Ineke de Vries, *projectleider, directeur HV*

Esther Wit, *HV*

Freerk Wortelboer, *extern, Freerk Organisatieontwikkeling*

Focusgroep Duurzaamheid en kwaliteit van leven

Corrie Blok, *HV ledengroep duurzaamheid*
Jochum Damstra, *Universiteit voor Humanistiek*

Fanny de Groot, *Humanistische Alliantie*

Suzan Hakfoort, *HV ledengroep duurzaamheid*

Harro van Lente, *Universiteit Maastricht en Utrecht*

Amanda van Nieuwenhoven, *Hivos*

Martijn Rozing, *HV*

Marischka Tjeerde, *Humanistisch Vormingsonderwijs*

Focusgroep Goed ouder worden

Paulien Boogaard, *HV*

Els Brunt, *HV*

Peter Derkx, *Universiteit voor Humanistiek*

Loes Franken, *HV afdeling Zwolle*

Hanne Laceulle, *Universiteit voor Humanistiek*

Fortunée Ledebuer, *Humanistische Uitvaartbegeleiding*

Jan Willem Steenks, *HV*

Tom Thalhammer, *HV afdeling Brabant Zuidoost*

Cornelie van Well, *Humanistisch Vormingsonderwijs*

Focusgroep Identiteit en vorming

Erwin Drenth, *HV afdeling Haarlemmerland*

Maria Janssens, *Brandstof*

Anna Nijstad, *HGV Justitie*

Reine Rek, *HV*

Alex Timmer, *HV afdeling Arnhem*

Miranda Timmer, *Haags Gemeentemuseum*

Naomi Woltring, *JongHV*

Focusgroep Dienstverlening

Marcia Appels, *zelfstandig communicatieadviseur*

Marjo van Bergen, *HGV Zorg, vrijgevestigd*

Bart Bijsterveld, *docent ROC Flevoland*

Antoon van het Erve, *zelfstandig socialmedia adviseur*

Nanke Kramer, *zelfstandig communicatieadviseur*

Focusgroep Donaties, nalatenschappen en executeurschap

Wim Meijling, *Steunfonds Humanisme*

Ineke Huizinga, *HV*

Machteld van Muiswinkel, *HV*

Annemarie Rohlf, *HV*

Jan Willem Steenks, *HV*

Barbara Zabel, *HV*

Focusgroep Vereniging

Saskia Daru, hoofdbestuur HV

Jacqueline Gerretsen, HV actief HV-lid

Ad de Groot, HV afdeling Noord-Holland Noord

Marijke van de Hel, HV afdeling Groningen

Sandy Pauw, HV afdeling Noord-Holland Noord

Joep Schrijvers,
publicist, spreker, actief HV-lid

Ruud van Sijl, HV afdeling Doetinchem

Janneke Sparreboom, HV werkgroep Lelystad-Dronten

Barbara Zabel, HV

Focusgroep Communicatie

Thijs Kleinpaste, student, D66-centrum raadslid Amsterdam

Ron Meijer, Imagine

John Min, HV

Annemarie Rohlfs, HV

Mark van der Veer, design studio KramervanderVeer

Adri de Vries, zelfstandig communicatieadviseur

Focusgroep Organisatie

Paulien Boogaard, HV

Els Brunt, HV

Maartje Liebrechts, HV

Loes Phoelich, zelfstandig communicatieadviseur

Barbara Zabel, HV

Focusgroep Humanistische Alliantie

Hans Alma, Universiteit voor Humanistiek

Aydin Akkaya, Hak.Der

Christa Anbeek, Universiteit voor Humanistiek

Wouter Beekman, Stichting Humanistische Uitvaartbegeleiding

Jan Beijer, HVO Primair

Eveline van Dijck, Human

Jaap Dijkstra, Humanitas

Tonja van den Ende, Universiteit voor Humanistiek

Annemarie Geelhoed, Humanistisch Vormingsonderwijs

André Hielkema, Humanistische Alliantie

Bert Janssens, Human

Fortunée Ledebouer, Humanistische Uitvaartbegeleiding

Gerty Lensvelt, Universiteit voor Humanistiek

Manuela Monteiro, Hivos

Fred Peters, Nederlandse Culturele Sportbond

Anke Polak, Humanistisch Vredesberaad

Hoite Spijkstra, Humanistische Uitvaartbegeleiding

Nico Stuij, Humanistisch Vormingsonderwijs

Niek de Vries, Nederlandse Culturele portbond

Lodewijk de Waal, Humanistische Alliantie

Bijlage 3 | Overzicht literatuur

In paragraaf 2.4 wordt verwezen naar het onderzoek De humanistische gemeenschap, informatie- en organisatie-behoefte. Motivaction Onderzoeksrapportage, Amsterdam, november 2008, pagina 9

Onderzoeksrapportage 'Humanistische gemeenschap', november 2008, Motivaction Amsterdam

Notitie wervingsstrategie HV-Steunfonds, december 2008, HV-Steunfonds

Onderzoeksrapport 'Achterban in beeld', mei 2009, Movisie, Utrecht

Vereniging in beweging, onderzoek naar activiteiten en vormen van organisatie binnen het Humanistisch Verbond, maart 2009, Humanistisch Verbond

Strategie HGV-Zorg 2010-2016, juli 2010

Ledenpanelonderzoek Meerjarenprogramma HV, mei 2011, Newcom

Verslag bijeenkomst MJB met afdelingsbestuurders en geestelijk verzorgers, 12 maart 2011, Humanistisch Verbond

Evaluatie Meerjarenprogramma 2007-2012, maart 2011, Humanistisch Verbond

Jaarbeeld, Humanistisch Verbond 2009 en 2010

Werken aan een menswaardige samenleving. Humanistische aandachtspunten voor partij-politiekeprogramma's, maart 2010

Colofon

Dit is een uitgave van het **Humanistisch Verbond**

Projectleiding

Ineke de Vries,
directeur Humanistisch Verbond

Redactie publicatie

Beeld en eindredactie:
Roeland Ensie,
Humanistisch Verbond
Inhoudelijke samenstelling:
Petra Hoogerwerf, Veleda advies

Vormgeving

Wilbert Ulaen

Druk

DR&DV Media Services

Postadres

Postbus 75490
10700 AL Amsterdam

Bezoekadres

Weteringschans 259
1017 XJ Amsterdam
tel: +31(0)20 521 90 00
fax: +31(0)20 521 90 80

email:
info@humanistischverbond.nl
www.humanistischverbond.nl

Met dank aan al degenen die een bijdrage hebben geleverd aan de totstandkoming van dit Meerjarenbeleidsplan

februari 2012

zelf denken samen leven

Met meer leden een krachtiger humanistisch geluid

Wilt u het Humanistisch Verbond steunen? Vanaf € 5,00 per maand helpt u ons vaker een humanistisch geluid te laten horen.

Kijk op: www.humanistischverbond.nl of bel: 020 521 90 00